

**Особености на
преподаването и ученето
на лексиката**

Характеристики на лексиката от гл.т. на преподаването ѝ

- съдържание - осн. значение,
многозначност
- форма - произношение, правопис
- употреба в речта, съчетаемост
- асоциации, конотации
- отношения с родния език

В зависимост от характера на речевата дейност в методиката е прието да се разграничава:

- Активна лексика
- Пасивна лексика

Видове речева дейност

Рецепция

Слушане

Четене

Говорене

Писане

Продукция

Пасивна лексика -

думи, които се използват за
възприемане на информация в устна
или писмена форма.

Пасивна лексика = **рецептивна**

(рецептивни видове речева деност:
четене, слушане)

Пасивно владение - разбиране на
значението (обикн. в контекст).

Активна лексика -

думи, които се използват за **изразяване** на информация в устна или писмена форма.

Активна лексика = **продуктивна**
(продуктивни видове речева деност:
говорене, писане)

Активното владееене на лексиката предполага:

- знаене на тематичната принадлежност, семантичното значение и целия семантичен комплекс, който се свързва с дадената дума;
- информация за парадигматичните, синтагматичните и деривационните отношения на думата с други думи; правопис, произношение;
- умения за актуализацията и извличането им от дълговременната памет;
- умения за използване на думата в речта.

Условия за активно усвояване на лексиката:

- ограничено количество лексика (лексикален минимум),
- многократно срещане на думата и упражняване на употребата ѝ,
- автоматизъм в употребата,
- умение да се употребява думата в нови съчетания и ситуации.

Семантизация на лексиката

Семантизация – първично обяснение на значението на думата; най-важното учебно действие при въвеждането на лексиката.

семантизация

онагледяване

ЧЕ (без превод)

РЕ (превод)

СИНОНИМИ,
АНТОНИМИ

дефиниция

изброяване

контекст

словообразуване

Избор на начина за обяснение на значението на думата:

- семантичните характеристики (абстрактна/конкретна лексика);
- етап на обучението;
- равнище на владееене на езика;
- отношенията между лексикалната единица в родния и чуждия език;
- рецептивна или продуктивна лексика;
- метод на обучението.

Проблеми при семантизацията:

- Близки по значение и/или произнасяне думи (успявам - успокоявам)
- Безеквивалентна лексика (понятия, нямащи съответствия в родния език: баница)
- Различия в значенията в РЕ и ЧЕ.

Количество на въвежданите нови думи:

- характеристики на думите (степен на трудности: еднозначна/многозначна, употреба и др.);
 - активна или пасивна лексика;
 - възраст;
 - вид обучение (екстензивно/интензивно).
-
- **Активна лексика: 7 ± 2**

Лексикален минимум -

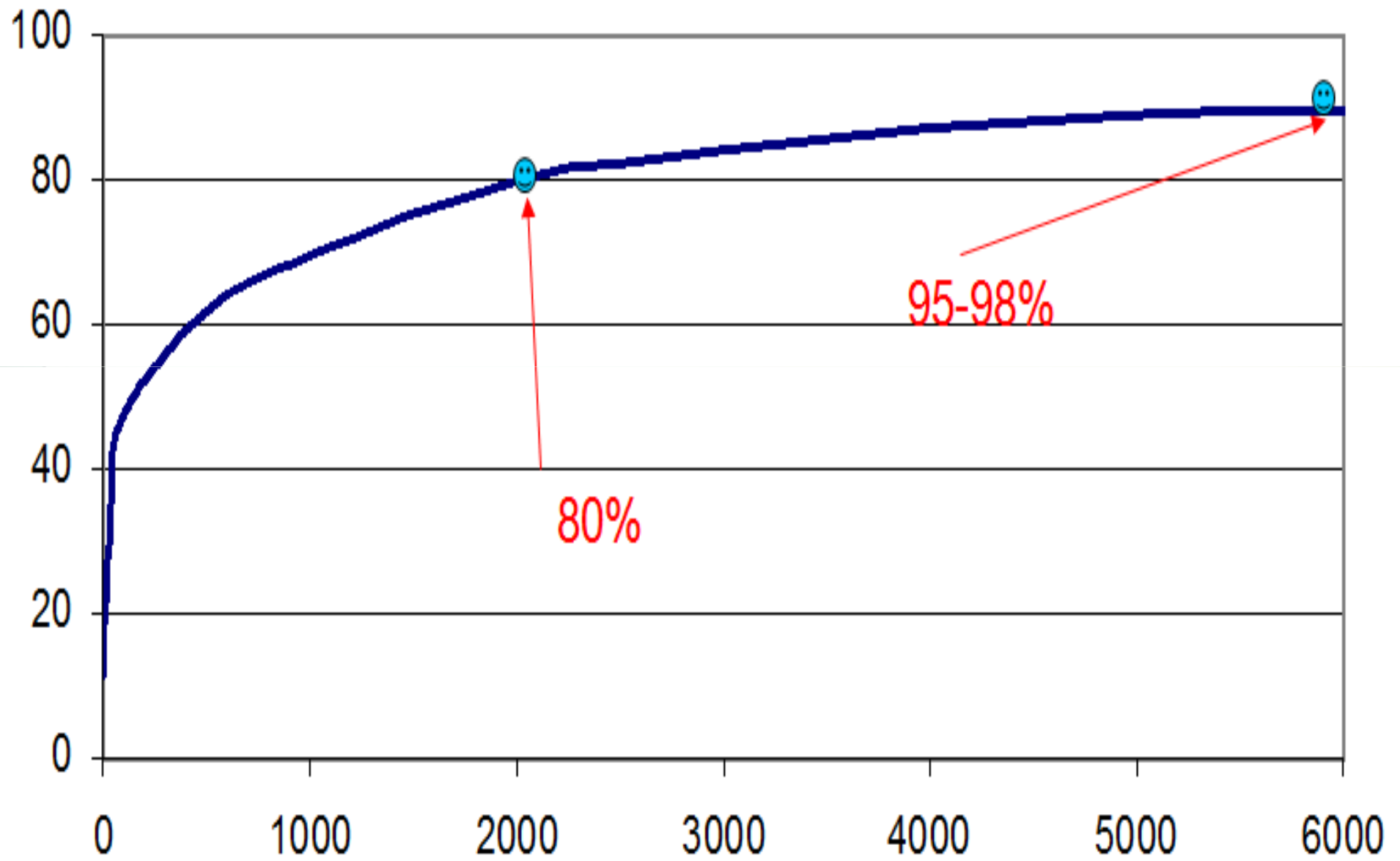
количество на усвояваната лексика.

Критерии:

- Честота
- Тематика
- Съпоставка с родния език
- Съчетаемост
- Словообразователен потенциал

Речников запас

Количество думи	Процент познати думи в текст
1000	73%
2000	90%
2600	96%
5000	98%

Европейски равнища	България	Франция	Кембридж
A1	4 класс		<1500
A2	7 кл.; 10 кл. 2ЧЕ	850	1500 – 2500 (KET)
B1	12 кл. 2ЧЕ	950	2750 – 3250 (PET)
B2	10 кл. 1ЧЕ	1920 (A*)	3250 - 3750
C1	12 кл. 1ЧЕ		3750 - 4500
C2		3300	4500 - 5000

Научаване на думите:

- онагледяване
- повтаряне
- асоцииране с нещо познато
- МОТИВАЦИЯ
- афект, емоц. отношение
- употреба

Техники за запомняне (мнемоника)

- Езикови карти
- Тетрадка речник
- Езикови игри
- Механично повтаряне
- Организация на думите (по синоними, тематика)

Забравяне

Причини:

- последващо натрупване на други нови думи;
- еднократно учене;
- пасивно учене (без употреба).

Принципи на преподаването на лексиката:

- повтаряне;
- периодичност на повтарянето;
- разпределение във времето;
- употреба;
- онагледяване;
- интерес и др.

Подходи при изучаването на лексиката:

- **1. Инцидентно, нецеленасочено**
(учене чрез контекст, по аналогия с родния език)
- **2. Целенасочено**
- Лексикални упражнения

Нецеленасочено усвояване:

- развива уменията за четене (слушане)
- сравнително високо равнище на владеене на езика;
- развитие на техники за догадка по контекста.

Целенасочено усвояване = лексикални упражнения

- идентификация (разпознаване);
- съчетаване;
- класифициране по теми/значение;
- избор на думи за опр. контекст.
- **Лексикални игри**

Оценяване на владееенето на лексиката

Лексикални тестове:

- Лексикоцентрични - въз основа на отделна дума слова или словосочетание
- Текстови - на основата на текст